

Bilag III.**Til Foreningen af Høj- og Landbrugsskoler.**

Foreningens Styrelse har ønsket fra Askov Højskole at modtage en Betænkning angaaende den i de senere Aar ved forskellige Lejligheder omtalte Udvidelse af Skolens Undervisning, idet Styrelsen henviser til den Udtalelse, der blev vedtaget paa Mødet i Odense 2. Januar d. A., hvor Foreningens Medlemmer var samlet for at drøfte Spørgsmaalet om en Udvidelse af Folkehøjskolens Arbejde i sin Helhed.

Efter at Sagen har været forhandlet i Skolens Lærerraad, skal jeg paa dettes Vegne fremsende følgende:

Der er nu gaaet en Menneskealder, siden den udvidede Folkehøjskole i 1878 traadte i Virksomhed, og Skolen har i dette Tidsrum, ikke mindst i de sidste 10 Aar, været i jævn og stadig Vækst. Elevantallet er vokset til det dobbelte, og Lærerkrafterne er blevet forøget nogenlunde i samme Forhold.

Herved er det formentlig paa bedste Maade godtgjort, at der er Trang til en udvidet Folkehøjskoleundervisning, tilrettelagt med det Maal for Øje at føre Eleverne fra de almindelige Højskoler videre.

Gennemgaaar man Skolens Protokoller, vil man finde Elever fra Land og By, fra alle Samfundslag og med højst ulige Forberedelse; Elever fra danske Samfund udenfor Riget og fra de øvrige nordiske Folk. Dette gælder for alle Skoleaarene lige fra 1878 til 1912, og det tyder paa, at det Anlæg, Skolen fik fra første Færd, og som ikke er ændret, men udviklet i Tidens Løb, har været det rigtige for en videregaaende dansk Folkehøjskole, thi ellers havde den neppe gennem sine Elever kunnet faa en stadig fyldigere Forbindelse med vort Folk og bevare og udvikle Forbindelsen med vore Landsmænd i fremmede Verdensdele, særlig med Landsmænd i Amerika.

Jeg nævner dette for straks at faa sagt, at naar Talen er om en Udvidelse af Skolens Undervisning, betyder det ikke noget i Retning af en Ændring af Skolens Grundplan eller Virkemaade.

Den udvidede Folkehøjskole arbejder med samme Maal som de øvrige Folkehøjskoler: at hjælpe Eleverne, der jo er ude over Overgangsalderen, til personlig Udvikling og Dygtiggørelse ved at kalde dem til Virksomhed, sjæleligt og aandeligt, og at hjælpe dem til at kende og forstaa Slægtens og dermed deres egen historiske Stilling.

Grundplanen, som blev lagt for den udvidede Skole, var at søge at naa dette Maal ved at dygtiggøre Eleverne i Modersmaalets Brug, opøve dem i klar Tænkning gennem sproglig og matematisk Undervisning, give Kundskab til fremmede Sprog for de Elever, som ønsker dette, men først og sidst ved at give Eleverne en Oplysning gennem historisk Undervisning om vort eget Folks og de øvrige Folkeslags Liv og Kaar gennem Tiderne, om de Tanker og Følelser, der har bevæget Menneskene, om hvad de gennem Arbejde og Kamp naaede, om deres Forskning af Naturen og Betydningen heraf for den almindelige Tænkning, for Kultur- og Samfundsudviklingen.

Denne Grundplan er saa rummelig, at man ikke let kommer udenfor dens Rammer. En Ændring i den maatte derfor nærmest gaa i Retning af en Begrænsning, hvorved det blev muligt at fremme Hensynet til en ren faglig Uddannelse gennem Undervisningen. Men Skolens Udvikling i de forløbne 34 Aar er ikke gaaet i en saadan Retning, tværtimod. Til helt ind i Halvfemserne havde Askov endnu paa sin Undervisningsplan nogle Timer, der ganske særlig henvendte sig til de unge Landmænd, men nu findes der udelukkende almindennende Fag paa Timeplanen, og den Trang, der gør sig gældende til en Udvidelse, kræver ikke, at Undervisningen skal omlægges med slige særlige Hensyn til enkelte Erhverv for Øje.